

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор КПУ

В.М. Огаренко

«29» 06 2022 р.

ПРОГРАМА

ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ

ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 – ПРАВО

(напрям 2.8. – кримінальне право та кримінологія;
кримінально-виконавче право)

освітньо-науковий рівень – доктор філософії

Запоріжжя

2022 р.

Затверджено:

на засіданні кафедри кримінального права, процесу та криміналістики (протокол № 9 від 18 травня 2022 р.);

на засіданні Вченої Ради Класичного приватного університету
Протокол № 10 від 29.06.2022 року

Укладачі: д.ю.н., професор Рябчинська О.П., д.ю.н., доцент Абакумова Ю.В.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма юридичної підготовки аспірантів складена відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» від 13.03.2016 р. та Постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)” від 23 березня 2016 р. і передбачає реалізацію права особи здобувати освітній і водночас перший науковий ступінь – ступінь доктора філософії – на основі ступеня спеціаліста та магістра відповідно до отриманої Класичним приватним університетом ліцензії на відповідну освітню діяльність.

У програмі відображені основні вимоги до юридичної підготовки осіб, які бажають вступити до аспірантури, у відповідності до освітньої програми підготовки доктора філософії за напрямом 2.8. – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право (згідно з Наказом МОНу “Про затвердження примірного переліку та опису предметних напрямів досліджень в межах спеціальності 081 “Право” від 28 грудня 2018 року № 1477).

Головна мета вступного іспиту до аспірантури – це початкова перевірка теоретичних знань і практичних навичок здобувача з юриспруденції та можливості використання та застосування їх як у науковому дослідженні, так і у практичній діяльності; можливості творчого здійснення опрацювання наукової інформації із застосуванням розуміння міждисциплінарного підходу; можливості творчого мислення у пошуку вирішення існуючих сучасних проблем праворозуміння. Здобувач на вступному екзамені повинен розкрити основний зміст питань білета та додаткових питань і показати при цьому: а) знання нормативно-правових актів та наукової юридичної літератури з точки зору генези та вміння використовувати їх зміст й основні ідеї при аналізі сучасних проблем юриспруденції, а також проблем світового суспільного розвитку, соціальної практики і науки; б) володіння принципами та категоріями філософії та логіки, вміння оперувати ними при поданні та викладенні теоретичного матеріалу; в) вміння розібратися в суті проблеми і запропонувати власне бачення у її вирішенні; г) вміння аргументовано викладати свої думки та погляди у відповідності до сучасних позицій праворозуміння.

Програма враховує творче засвоєння юридичних наук, передбачає розгляд їх світоглядних і методологічних положень у тісному зв'язку з теоретичними концепціями і матеріалами спеціальних галузей дослідження, з даними філософії, природознавства, технічних та гуманітарних наук, з урахуванням об'єктивного розвитку суспільства в цілому.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ
ПРОГРАМИ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ В АСПІРАНТУРУ ЗІ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ
081–ПРАВО

**(напряом 2.8. – кримінальне право та кримінологія;
кримінально-виконавче право)**

- Тема 1. Основи теорії держави і права
- Тема 2. Основи конституційного права України
- Тема 3. Основи цивільного права України
- Тема 4. Основи сімейного права України
- Тема 5. Основи трудового права України
- Тема 6. Основи екологічного та аграрного права України

ТЕМА 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

1. Основи теорії держави та права

Основні закономірності виникнення держави; первісне суспільство; економічні та соціальні причини виникнення держави; основні теорії походження держави і права. Поняття, характерні ознаки та сутність та форми держави; функції держави; основні форми здійснення функцій держави; механізм держави; форми держави; співвідношення держави й особистості; форми взаємодії держави й об'єднань громадян; демократична, соціальна, правова держава.

2. Основи теорії права

Соціальні норми; місце і роль права в системі соціальних норм; поняття права; ознаки та принципи права, функції права; внутрішня і зовнішня форми права; джерела та форми права, норма права; галузь права; інститут права; галузь та інститут законодавства; систематизація законодавства; правотворчість і реалізація права; поняття, ознаки, види та структура правовідносин; правомірна поведінка; поняття, ознаки, склад, види правопорушень; поняття, ознаки, принципи, підстави, мета, завдання, види юридичної відповідальності; громадський порядок, законність і правопорядок.

ТЕМА 2. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Конституційне право як провідна галузь національного права України, розвиток конституційного процесу в Україні. Загальні засади демократичного ладу в Україні, народовладдя в Україні та форми його здійснення, поняття та види референдумів, виборче право та законодавство, виборча система в Україні. Поняття територіального устрою України, конституційно–правовий статус Автономної Республіки Крим. Громадянство України як інститут конституційного права; права, свободи та обов'язки громадян України та гарантія їх дотримання. Правовий статус і повноваження Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні, судової влади (Конституційний суд України, суди загальної юрисдикції; інші органи в системі судоустрою України; правоохоронних органів. Поняття про самоврядування; органи місцевого самоврядування. Порядок внесення змін і введення в дію Конституції України.

ТЕМА 3. ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

1. Поняття цивільного права

Поняття цивільного права. Предмет і метод цивільного права. Наука та навчальна дисципліна цивільного права. Цивільне законодавство. Цивільні правовідносини.

2. Суб'єкти і об'єкти цивільних прав

Фізичні особи як суб'єкти цивільного права. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права. Держава і територіальні громади як суб'єкти цивільного права. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права як об'єкти цивільних прав. Об'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин. Поняття та система особистих немайнових прав фізичної особи. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.

3. Право власності та інші речові права

Поняття права власності як складової частини речового права. Форми та види права власності. Поняття права спільної власності. Суб'єкти права спільної власності. Способи виникнення права спільної власності. Види спільної власності. Спільна часткова і спільна сумісна власність. Зміст права спільної власності. Виділ частки і розділ майна. Право привілейованої купівлі. Припинення права спільної власності. Поняття речового права на чужі речі. Види речових прав на чуже майно. Поняття та способи захисту права власності.

4. Загальні положення про зобов'язальне право

Зобов'язальне право та його система. Основні тенденції розвитку зобов'язального права. Основні види зобов'язань. Підстави виникнення зобов'язань.

5. Поняття спадкового права и спадкування

Поняття спадкового права. Спадкове право як сукупність цивільно-правових норм, які врегульовують порядок і межі переходу суб'єктивних прав і обов'язків померлого до інших осіб. Співвідношення понять спадкове право і спадкове правонаступництво. Принципи спадкового права.

ТЕМА 4. ОСНОВИ СІМЕЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

1. Поняття сімейного права та його місце в правовій системі України

Сучасне бачення сімейного права в системі права України. Загальна характеристика відносин, що складають предмет сімейного права. Метод сімейного права, поняття, особливості правових засобів, прийомів, способів, за допомогою яких здійснюється юридичний вплив на учасників сімейних правовідносин. Основні чинники (ознаки), які обумовлюють сутність методу права: юридична рівність учасників сімейних відносин; самостійний майновий статус їх учасників; диспозитивний характер сімейно-правових норм; специфіка розгляду спорів у сімейній сфері.

2. Сімейні правовідносини

Внутрішні сімейні правовідносини як відносини між членами сім'ї, зовнішні сімейні правовідносини, які виникають за межами сім'ї. Сім'я як об'єкт законодавчого регулювання.

Загальні ознаки сімейних правовідносин (рівність учасників правовідносин, автономія їх волі, майнова самостійність) та спеціальні:

спеціальний суб'єктивний склад, своєрідність юридичних фактів, які породжують сімейні правовідносини (шлюб, спорідненість, материнство, батьківство тощо); тривалість існування; індивідуалізація учасників і неможливість передачі прав та обов'язків іншим особам; особисто-довічний характер відносин.

Суб'єкти сімейних правовідносин (подружжя, батьки, діти, усиновлювачі, усиновлені, баба, дід, прабаба, прадід, онуки, правнуки, рідні брати, рідні сестри, мачуха, вітчим, падчерки, пасинок).. Об'єкти сімейних правовідносин (майнові блага, особисті немайнові блага, дії, в тому числі послуги).

3. Шлюб

Поняття шлюбу та його правова природа. Ознаки шлюбу (союз жінки та чоловіка, який зареєстрований у державному органі РАЦС). Умови укладення шлюбу. Позитивні умови укладення шлюбу (досягнення шлюбного віку; добровільність шлюбу). Надання права на шлюб, особі, яка ще не досягла шлюбного віку. Негативні умови укладення шлюбу (перебування хоча б однієї з сторін в іншому зареєстрованому шлюбі; знаходження жінки та чоловіка між собою у родинних зв'язках прямої лінії споріднення; визначення особи недієздатною; тяжка хвороба, або хвороба, небезпечна для другого з подружжя і (або) їхніх нащадків).

Порядок вступу до шлюбу. Подача заяви про реєстрацію шлюбу. Заручини. Права та обов'язки органу РАЦС при отриманні заяви. Права та обов'язки нареченої при подачі заяви. Державна реєстрація шлюбу. Час, місце реєстрації шлюбу.

4. Майнові та немайнові правовідносини подружжя

Право особистої приватної власності дружини та чоловіка. Майно, що є особистою приватною власністю дружини, чоловіка.

Право спільної сумісної власності подружжя. Підстави набуття права на об'єкти спільної сумісної власності подружжя.

Поняття та загальна характеристика особистих немайнових прав та обов'язків подружжя. Право на материнство та на батьківство. Право дружини та чоловіка на повагу до своєї індивідуальності. Право дружини та чоловіка на фізичний та духовний розвиток. Право подружжя на зміну прізвища. Право чоловіка та дружини на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань життя сім'ї. Право на вибір місця проживання.

5. Майнові та особисті немайнові правовідносини батьків та дітей

Право власності на майно, придбане батьками для сім'ї. Право власності дитини на майно, призначене для її розвитку, навчання та виховання.

Визначення аліментів, що стягуються на двох і більше дітей. Звільнення від сплати заборгованості. Основні особисті права та обов'язки батьків: мати право визначати прізвище та ім'я дитини; право щодо виховання, дитини; на безперешкодне спілкування з дитиною; визначати місце проживання своєї дитини. Батьки зобов'язані: забрати дитину з пологового будинку або іншого закладу охорони здоров'я; виховувати дитину у дусі поваги до прав і свобод інших людей, любові до своєї сім'ї, родини, народу і піклуватися про дитину,

поважати дитину, не застосовувати різноманітні покарання та інші, які принижують людську гідність.

6. Влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування

Поняття та сутність усиновлення. Заборона посередницької комерційної діяльності щодо усиновлення дітей; укладення з іноземними державами договорів про правову допомогу: здійсненню контролю за умовами утримання та виховання дітей у сім'ї іноземців; судовий розгляд справ про усиновлення.

Діти над якими може бути встановлена опіка та особи, які можуть бути опікунами. Права та обов'язки опікунів та дітей над якими встановлена опіка.

Встановлення піклування. Діти, над якими встановлюється піклування та особи, які можуть бути піклувальниками дитини. Права та обов'язки піклувальника та дитини над якою встановлене піклування. Поняття патронату над дітьми та його відмінність від інших форм влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування.

Тема 5. ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ

1. Предмет, принципи правовідносин у трудовому праві України

Поняття «праця», ознаки найманої праці. Трудове право України як самостійна галузь права, її співвідношення з суміжними галузями права. Предмет трудового права. Класифікація відносин, що складають предмет трудового права. Метод трудового права та його особливості. Функції трудового права. Система трудового права як галузі права і науки. Співвідношення системи трудового права та системи законодавства про працю.

Принципи трудового права. Поняття і загальна характеристика принципів трудового права. Класифікація принципів трудового права, їх реалізація в нормах трудового права. Принципи окремих інститутів трудового права.

2. Суб'єкти трудового права

Поняття «суб'єкти трудового права». Працівники як суб'єкти трудового права, трудового договору, трудових правовідносин. Правовий статус роботодавців. Трудовий колектив підприємства, установи, організації та його представники. Профспілкові організації та їх органи як суб'єкти трудового права, основні функції профспілок у соціально-економічній сфері. Представники роботодавців та їх повноваження. Державні органи як суб'єкти трудового права.

3. Трудовий договір та його реалізація

Поняття і зміст трудового договору. Форма і строк трудового договору. Види трудового договору. Порядок укладення трудового договору. Фактичний допуск до роботи. Необґрунтована відмова в прийнятті на роботу. Оформлення трудової книжки. Зміна умов трудового договору. Поняття і види переведень на іншу роботу. Переміщення на інше робоче місце. Зміна істотних умов праці.

Відсторонення працівника від роботи. Поняття припинення трудових правовідносин і розірвання трудового договору. Підстави припинення трудових

правовідносин, їх класифікація. Припинення трудових правовідносин за підставами, у яких присутня взаємна воля сторін.

Поняття та види робочого часу. Право на відпочинок та його гарантії. Поняття, функції і принципи оплати праці.

4. Соціальне забезпечення: поняття та види пенсій і допомоги

Поняття правовідносин з соціального забезпечення. Види правовідносин з соціального забезпечення. Суб'єкти правовідносин з соціального забезпечення, їх загальна характеристика. Пенсійний фонд України: порядок його формування і використання. Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин з соціального забезпечення. Поняття пенсії та її суттєві ознаки. Види пенсій. Особливості пенсійного забезпечення окремих категорій сімей в разі втрати годувальника. Поняття соціальної пенсії. Підстави призначення соціальних пенсій. Відмінність соціальних пенсій від інших видів пенсійного забезпечення.

Види допомоги, їх загальна характеристика.

ТЕМА 6. ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОГО ТА ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

1. Джерела екологічного права України. Розвиток екологічного законодавства

Загальне поняття про джерела екологічного права як зовнішньої форми його виразу. Види джерел права. Загальна характеристика Конституції України як джерела екологічного права. Основні напрями державної екологічної політики та її зміст. Закон України „Про охорону навколишнього природного середовища” як один з основних джерел екологічного права. Міжнародні документи як джерела екологічного права України.

2. Екологічні права та обов'язки особи України

Поняття екологічних прав особи в Україні. Класифікація екологічних прав за джерелом закріплення та за видом природного об'єкта. Конституційні права особи, їх види та зміст. Поняття екологічно безпечного довкілля. Екологічні обов'язки громадян України та їх класифікація.

3. Право власності на природні ресурси

Конституційне закріплення права власності на природні ресурси. Поняття права власності на природні ресурси. Особливості права власності на природні ресурси, пов'язані з екологічним характером останніх. Форми, суб'єкти, об'єкти, зміст права власності на природні ресурси. Іноземці як особливі суб'єкти права власності на природні ресурси. Особливості підстав виникнення і припинення права власності на природні ресурси.

6. Основи земельного права України

Земельне право та законодавство; земля України; право власності на землю; право земельного сервітуту; добросусідство; обмеження права на землю; набуття і реалізація права на землю; припинення права на землю;

гарантів прав на землю; порядок вирішення земельних спорів; охорона земель; моніторинг земель; відповідальність за порушення земельного законодавства.

Рекомендована література

1. Байрочна Л.К. Конституційне право України: підручник для студентів юр. ВНЗ / Л. К. Байрачна, Ю. Г. Барабаш, Ф.В. Веніславський, В. І. Кичун, В.П. Колісник; НЮОУ ім. Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2008. 416 с.
2. Бостан С.К. Теорія держави та права. Навчальний посібник / С.К. Бостан. К.: Альма матер, 2013. 318 с.
3. Екологічне право: підручник / Нац. ун-т «Юрид. акад. ім. Я. Мудрого»; за ред. А.П. Гетьмана. – Х.: Право, 2013. 432 с.
4. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року Відомості Верховної Ради (ВВР). 2002. № 3–4. Ст. 27.
5. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10 грудня 1971 № 322–VIII / ВВР. 2016. № 26. Ст.516.
6. Конституційне право України: підручник. / за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.
7. Конституційне право України: посіб. для підготовки до іспитів / Ю.Г. Барабаш, Т.М. Слінько, Л.І. Летнянчин та ін. 3-тє вид., переробл. та допов. Х.: Право, 2016. 346 с.
8. Конституційно-правові форми безпосередньої демократії в Україні: проблеми теорії і практики / за ред. В. Ф. Погорілка. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ, 2001. 356 с.
9. Конституція України. Закон України (із змінами і доп.). – від 28 червня 1996 р. // ВВР України. 1996. № 30. Ст. 141.
10. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я. Тацій (голова редкол.), О.В. Петришин (відп. секретар), Ю.Г. Барабаш та інш., Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид., перероб., і допов.. Харків: Видавництво «Право», 2011. 1128 с.
11. Майданик, Роман Андрійович Цивільне право. Загальна частина [Текст] : підручник / Р. А. Майданик ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Юрид. ф-т. К.: Алерта, 2012 . (Багатотомне видання). Т. 1 : Вступ у цивільне право. – 2012. 471 с
12. Основні напрями державної політики України в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки: Постанова Верховної Ради України від 5 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 38–39. – Ст. 248.
13. Погоріло В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: підручник/ за заг. ред. проф. В.Л. Федоренка. – 3-вид. Перероб. і допр. – К.: КНТЕ“Видавництво Ліра-К, 2011. 532 с.
14. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: Навчальний посібник /П.М. Рабінович. Вид. 10-те. допов. Львів: Край, 2008 221 с. 89.
15. Рабінович П.М. Принцип верховенства права: проблеми теорії та

практики: монографія / П.М. Рабінович та ін.; Національна академія правових наук України, Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування. Львів: Сполом, 2016. 196 с.

16. Рабінович П.М., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина: Навч. посібник /П.М. Рабінович, М.І. Хавронюк. К.: Атіка, 2004. 464 с.

17. Рудик П.А. Теорія держави: основні теорії, концепції, підходи до вивчення: Навчальний посібник / П.А. Рудик. К.: Алерта, 2015. 288 с.

18. Сімейне право: підруч. / Л. М. Баранова [та ін.]; за ред.: В. І. Борисової, І. В. Жилінкової. 4–те вид., переробл. і доповн. – Х.: Право, 2012. 322 с.

19. Сімейний кодекс України: Наук.–практ. коментар / за ред. І. В. Жилінкової. – Х., 2008. 855 с.

20. Скакун О.Ф. Теория государства и права: Учебник. – Харьков: Консум; Ун–т внутр. Дел, 2000. 704 с.

21. Теорія держави і права: підручник /О.М. Бандурка та ін.; за заг. ред. О.М. Бандурки. Харків:ХНУВС, 2018. 415 с.

22. Теорія держави і права: Посібник для підготовки до державних іспитів. / За ред. Д.В. Лук'янова, С.П. Погребняка, В.С. Смородинського, Г.О. Христова; за заг. ред. О.В. Петришина. 5-те вид., допов. і змінене. Харків: Право, 2016. 198 с.

23. Трудове право України (Загальна частина) [Текст] : навч. посіб. / Н.Д.Гетьманцева, І.Г.Козуб; Чернів. нац. ун–т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : Рута, 2013. 311 с.

24. Цвік М. В., Ткаченко В. Д., Богачова Л. Л., Петришин О. В., Олейников С. М. Загальна теорія держави і права: Підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів освіти / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого / М.В. Цвік (ред.). Х. : Право, 2002. 432с.

25. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань вступника до аспірантури здійснюється за шкалою «зараховано» або «не зараховано».

Відповідь студента оцінюється як «зараховано» у тому разі, якщо здобувач має глибокі, міцні та систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки сформулювати, а й самостійно проаналізувати законодавство, вирішити проблемні ситуації. Виявляє всебічне, систематичне і глибоке знання програмного матеріалу, засвоїв основну літературу та знайомий з додатковою літературою з предмету, продемонстрував творчий підхід до розуміння та викладення програмного матеріалу, вміння ілюструвати теоретичні знання положеннями законодавчих актів, прикладами із судової практики, всі питання розкрив повно, без помилок і погрішностей. Відповідь відрізняється точність формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань. Відповідь також зараховується у тому разі, коли здобувач виявив в достатній мірі повне знання програмного матеріалу, засвоїв навчальну літературу з предмету та виявив вміння орієнтуватись в ній, показав системний характер знань при викладенні

програмного матеріалу, проявив належні навички в ілюструванні теоретичних знань положеннями законодавчих актів, прикладами з практики, всі питання розкрив без помилок, однак є незначна неповнота у відповіді на питання. В достатній мірі обізнаний з актуальними питаннями правової політики держави за обраним напрямом.

Відповідь студента оцінюється як «незараховано» у тому разі, якщо відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про питання. Здобувач виявив суттєві прогалини в знанні основного програмного матеріалу, допустив істотні помилки у своїй відповіді, значну неповноту в розкритті питань, не зумів відповісти на питання, виявив повне незнання програмного матеріалу.

Незадовільна оцінка з будь-якого вступного іспиту є підставою для відмови в допуску до подальших вступних випробувань. Перескладання вступних випробувань не дозволяється. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури. Приймальна комісія ухвалює рішення щодо кожного вступника на основі конкурсної системи.